

Politički aspekti i organizacija svjetskih prvenstava u nogometu

Kozić, Lovro

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Kinesiology Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Kineziološki fakultet Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:265:770213>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Kinesiology Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Kineziološki fakultet Osijek

Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologija

Lovro Kozić

POLITIČKI ASPEKTI I ORGANIZACIJA SVJETSKIH PRVENSTAVA U NOGOMETU

Završni rad

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Kineziološki fakultet Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologija

Lovro Kozić

POLITIČKI ASPEKTI I ORGANIZACIJA SVJETSKIH PRVENSTAVA U NOGOMETU

Završni rad

JMBAG: 0267043667

e- mail: lkozic@kifos.hr

Mentor: prof. dr. sc. Vesnica Mlinarević

Sumentor: izv. prof. dr. sc. Ivica Kelam

Osijek, 2022.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Kinesiology Osijek
University undergraduate study of Kinesiology

Lovro Kozić

**POLITICAL ASPECTS AND ORGANIZATION OF WORLD FOOTBALL
CHAMPIONSHIPS**

Undergraduate thesis

Osijek, 2022.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ZAVEŠUJ
(navesti vrstu rada: završni / diplomski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Kineziološkog fakulteta Osijek, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju „Narodne novine“ broj 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07.-Odluka USRH, 46/07., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14.-Odluka USRH, 60/15.-Odluka USRH i 131/17.).
3. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Lovro Kozić

JMBAG: 0267043667

Službeni e-mail: lkozic@kifos.hr

Naziv studija: Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologije

Naslov rada: Politički aspekti i organizacija svjetskih prvenstava u nogometu

Mentor/mentorica završnog / diplomskog rada: prof. dr. sc. Vesnica Mlinarević

U Osijeku 15. 7. 2022. godine

Potpis Lovro Kozić

Politički aspekti i organizacija svjetskih prvenstava u nogometu

SAŽETAK

Svjetsko nogometno prvenstvo jedan je od najvećih sportskih događaja na svijetu. Gledanost prvenstva premašuje brojke od milijardu, a posjećenost samom natjecanju može promijeniti čitavu gospodarsku sliku države domaćina za tu godinu. Osim što se radi o velikom sportskom događaju, radi se i o događaju koji je obilježen kulturnim, zemljopisnim, turističkim i političkim značenjem. To se najbolje očituje u samoj organizaciji prvenstva koje već godinama ugošćavaju samo najbogatije zemlje svijeta jer se radi o iznimno skupom i zahtjevnom procesu. Osim organizacije, nogometni teren je više puta u povijesti postao i mjesto političkog obračuna. Kako je svjetsko nogometno prvenstvo iznimno pozitivan događaj, postoje brojni politički aspekti na koje prvenstvo može utjecati vrlo pozitivno i te aspekte treba naglašavati. S druge strane, negativne aspekte uplitanja politike u sport i sporta u politiku treba u što većoj mjeri neutralizirati.

Ključne riječi: Fifa svjetsko prvenstvo, politika, sport

Political aspects and organization of the world football championship

ABSTRACT

The World Cup is one of the most significant sporting events in the world. The championship ratings exceed one billion, and attendance at the competition itself can change the whole economic picture of the host country for that year. Apart from being a major sporting event, it is also an event marked by cultural, geographical, tourist and political significance. This is best seen in the organization of the championships, which for years have hosted only the wealthiest countries in the world because it is a costly and demanding process. Apart from the organization, the football field has become a place of political confrontation several times in history. As the World Cup is a highly positive event, there are several political aspects that the World Cup and these aspects can very positively influence should be emphasized. On the other hand, the negative aspects of interference of politics in sport and sport in politics should be neutralized as much as possible.

Keywords: Fifa World Cup, politics, sports

Sadržaj

<u>1. UVOD</u>	1
<u>1.1. Problem rada</u>	2
<u>1.2. Predmet rada</u>	2
<u>1.3. Svrha i cilj rada</u>	2
<u>1.4. Metode istraživanja</u>	2
<u>1.5. Sadržaj rada</u>	3
<u>2. SVJETSKO PRVENSTVO U NOGOMETU</u>	4
<u>2.1. Trofej na svjetskom prvenstvu</u>	5
<u>2.2. Format natjecanja</u>	6
<u>2.3. Financiranje i gledanost</u>	8
<u>2.4. Domaćin prvenstva</u>	9
<u>3. POLITIČKI ASPEKTI SVJETSKIH PRVENSTAVA U NOGOMETU</u>	13
<u>3.1. Politika i zemlja domaćin</u>	15
<u>3.2. Nogometne utakmice s najsnažnijim političkim utjecajem</u>	19
<u>3.3. Ruska invazija na Ukrajinu – utjecaj politike na sport</u>	24
<u>3.4. Prilika da sport bude poveznica u politici – Katar 2022.</u>	25
<u>4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK</u>	28
<u>Bibliografija</u>	30

1. UVOD

Šaljiva izreka kaže kako je najvažnija sporedna stvar na svijetu upravo nogomet. Ta izreka ima svoje utemeljenje u stvarnosti pa iako nogomet možda nije najvažnija sporedna stvar na svijetu, neosporna je činjenica da je nogomet jedan od najomiljenijih sportova te da u svijetu nogometa cirkulira najveća količina novca od svih sportova. Klupska natjecanja u nogometu vrlo su popularna, no najgledanije natjecanje svakako je svjetsko nogometno prvenstvo (Encyclopedia Britannica, 2022).

Mundijal ili svjetsko nogometno prvenstvo jedan je od omiljenih događaja milijuna ljudi na cijelom svijetu. Prema podacima koji su bili dostupni na televizijama koje su platile pretplatu za prenošenje utakmica svjetskog prvenstva, FIFA, multinacionalna organizacija koja upravlja događajima svjetskog nogometa, procijenila je da je finale prethodnog svjetskog prvenstva u kojemu su se susrele Hrvatska i Francuska pratilo nešto više od milijardu ljudi (Fansler, 2022).

Unatoč sveopćem interesu za gledanje svjetskih nogometnih prvenstava, na njima se svake četiri godine natječe 32 momčadi. Domaćini svjetskih nogometnih prvenstava dosad je bilo 17 zemalja. Ukoliko se pridoda da se na svjetskim nogometnim prvenstvima dosada natjecalo 211 ekipa iz različitih država, svega desetak posto natjecateljskih ekipa bile su i domaćini svjetskih prvenstava.

Organizacija svjetskog nogometnog prvenstva prvenstveno je sportski događaj, no nije samo sportski. Radi se i o turističkom događaju jer zemlju koja je domaćin posjećuju milijuni ljudi, radi se o ekonomskom događaju jer se na svjetskom prvenstvu potroše milijarde i milijarde dolara, radi se i o etnološkom događaju pa su tako primjerice gledatelji imali priliku upoznati vuvuzele na prvenstvu u Južnoafričkoj Republici, radi se i o građevinskom događaju jer se uvijek grade novi stadioni... postoje još brojni aspekti u koje pripada svjetsko nogometno prvenstvo, no jedan od najznačajnijih aspekata je onaj politički.

Netko će možda reći nažalost, a netko možda nasreću, no politika ima vrlo značajan utjecaj kako na ugošćavanje, tako i na organizaciju svjetskih nogometnih prvenstava.

1.1. Problem rada

S obzirom na narav politike kao, ne samo znanstvene, nego i svakodnevne i sveobuhvatne ljudske discipline, može se reći aspekta života, za očekivati je da je nemoguće razdvojiti politiku od tako velikog događaja kao što je svjetsko nogometno prvenstvo. To očekivanje i u praksi se pokazuje potpuno potvrđenim. Nacrta li se Vennov dijagram koji bi prikazivao svjetsko nogometno prvenstvo i politiku, u dijelu dijagrama gdje bi se kružnice poklapale našlo bi se puno pojmova poput političke moći, političkog utjecaja, ekonomske i gospodarske moći... Takva povezanost tih dvaju pojmova potpuno je očekivana, no ono što se postavlja kao problem jest kada politička aktivnost narušava sportsku aktivnost u smislu da sportska aktivnost postane nepravedna prema nekim natjecateljima te ukoliko politika narušava one najpozitivnije aspekte pojma sport.

1.2. Predmet rada

Postoje zemlje koje su politički u dugogodišnje zategnutim odnosima. Taj politički odnos vrlo se često projicira i na sport. Također, bogatije države imaju bolje ekonomske predispozicije koje utječu na kvalitetu sportskih timova. Postoje i brojna druga područja utjecaja politike na sport koja narušavaju temeljne datosti sporta kao objektivnog i prijateljskog natjecanja. Upravo ti aspekti prodora politike u svijet sporta predmet su ovog rada.

1.3. Svrha i cilj rada

Kako je ranije istaknuto, sport bi trebao biti prijateljsko nadmetanje među konkurencijom, a čitav svijet sporta trebao bi biti pravedan i objektivan. Postavlja se hipoteza da politika utječe na sport tako da narušava osnovne datosti tog pojma. U tu svrhu napisan je ovaj rad koji rasvjetljuje odnos politike i sporta te ukazuje općenito na utjecaj politike na sport, ali i na negativne utjecaje.

1.4. Metode istraživanja

Za potrebe ostvarenja ciljeva ovog rada korišteni su odgovarajući podaci do kojih se došlo slijedećim znanstvenim metodama:

1. Općim metodama istraživanja:

- a. Metodom analize i to informacija i podataka prikupljenih tijekom pisanja ovog rada

- b. Metodom deskripcije odnosno opisivanja na temelju prikupljenih podataka i literature

2. Posebnim metodama istraživanja:

- a. Metodom prikupljanja i analize podataka iz relevantne literature

1.5. Sadržaj rada

Rad se sastoji od pet glavnih poglavlja.

Prvo poglavlje je sami uvod u rad. Prikazana je motivacija za pisanje rada, problemi kojima se istraživanje bavi, predmet kojim se istraživanje bavi, metodologija istraživanja te sadržaj rada.

Drugo poglavlje prikazuje opće podatke o tome što je to svjetsko prvenstvo, kada se održava, tko sve sudjeluje i druge tehničke podatke. Na kraju poglavlja bit će navedeni domaćini prvenstva što će poslužiti kao uvod u središnje poglavlje rada.

Treće poglavlje je samo središte rada koje prikazuje utjecaj politike na svjetska nogometna prvenstva.

Četvrto poglavlje je evaluacija podataka do kojih se došlo tijekom istraživanja, rasprava i zaključak istraživanja u kojemu će se odgovoriti na postavljene ciljeve rada.

2. SVJETSKO PRVENSTVO U NOGOMETU

Svjetsko prvenstvo u nogometu, često jednostavno nazvano Svjetsko prvenstvo, međunarodno je nogometno natjecanje u kojem se natječu seniorske muške reprezentacije članova *Fédération Internationale de Football Association* (FIFA). FIFA je nadzorno i upravljačko tijelo koje organizira svjetska prvenstva u nogometu. Otkada postoji, svjetsko prvenstvo održava se svake četvrte godine. Prvo natjecanje održano je 1930. Od tada, sve do danas, svake četiri godine održano je novo natjecanje. Izuzetak su bile godine drugog svjetskog rata. Zbog toga nije održano prvenstvo 1942. i 1946., a prvenstvo 1938. imalo je rekordno malu posjećenost. (Burch, Angelescu, & Lakatos, 2020).

Natjecanje je danas organizirano tako da se sastoji od dvije faze. Prva faza je faza kvalifikacija. Kvalifikacije započinju dvije do tri godine prije samog završnog turnira. Drugi dio prvenstva je sam završni turnir odnosno svjetsko prvenstvo u užem smislu. U završnom turniru još 2022. godine sudjelovat će 32 momčadi, a onda će sudjelovati 48. Kroz povijest Svjetskog nogometnog prvenstva sudjelovao različit broj ekipa. Ekipa koja dolazi iz države koja je domaćin ima izravan plasman na prvenstvo (Burch, Angelescu, & Lakatos, 2020).

Od Svjetskog prvenstva u nogometu 1930. održan je dvadeset i jedan završni turnir i natjecalo se ukupno 79 reprezentacija. Trofej je osvojilo osam reprezentacija. Brazil je pobijedio pet puta, a oni su jedina momčad koja je igrala na svakom turniru. Ostali pobjednici Svjetskog prvenstva su Njemačka i Italija, s po četiri naslova; Argentina, Francuska i Urugvaj, s po dva naslova; te Engleska i Španjolska, s po jednim naslovom (Burch, Angelescu, & Lakatos, 2020).

Kako je već istaknuto, svjetsko prvenstvo danas postiže iznimnu gledanost. Finale svjetskog prvenstva najgledaniji je pojedinačni događaj na svijetu, a kad se zbroji gledanost svih utakmica, onda je natjecanje najgledanije natjecanje na svijetu. Gledanost svjetskog prvenstva 2018. u Rusiji Fifa je procijenila na 3.5 milijardi gledatelja što je oko polovica svjetske populacije (Reuters, 2022)

17 zemalja bilo je domaćin Svjetskog prvenstva. Brazil, Francuska, Italija, Njemačka i Meksiko bili su domaćini po dva puta, dok su Urugvaj, Švicarska, Švedska, Čile, Engleska, Argentina, Španjolska, Sjedinjene Države, Japan i Južna Koreja (zajedno), Južna Afrika i Rusija bile domaćini jednom. Katar će biti domaćin turnira 2022., a 2026. zajednički će biti domaćini Kanada, Sjedinjene Američke Države i Meksiko, što će Meksiku dati priznanje da je prva zemlja domaćin utakmica na tri Svjetska prvenstva (Holger, 2008).

2.1. Trofej na svjetskom prvenstvu

Osim samih novčanih nagrada i priznanja koje dobivaju igrači kao pojedinci i cijeli timovi, vrlo je zanimljiv i pehar koji se dodjeljuje na svjetskom prvenstvu. Na prvih nekoliko natjecanja nije nosio neko posebno ime, ali je 1946. preimenovan po predsjedniku FIFA-e Julesu Rimetu. Rimet je organizirao prvo svjetsko prvenstvo. Taj pehar zamišljen je kao pehar koji će zauvijek ići u optjecaj. Ipak, pravilo se promijenilo 1970. kad je Brazil osvojio svoje treće svjetsko prvenstvo. Tada mu je pripao pehar, no nije dugo ostao u Brazilu jer je ukraden 1983. i otada mu se gubi svaki trag. (FIFA, 2013).

Od 1970. izabran je novi trofej koji se jednostavno zove Trofej svjetskog prvenstva. To nije bio jedini pehar koji je bio opcija. Ovlašteni žiri birao je između više desetaka modela te je na kraju izabran upravo taj.. Novi trofej visok je 36 cm, izrađen od čvrstog 18-karatnog (75%) zlata i težak 6,175 kg. Postolje trofeja izrađeno je od poludragog kamena. Riječ je o malahitu. Kako je prvi pobjednik koji je osvojio taj trofej igrao 1974., imena svih pobjednika nakon njega nalaze se na trofeju. Autor pehara na peharu je htio pokazati univerzalnost odnosno pripadnost svjetskog nogometnog prvenstva cijelom svijetu. To prikazuje postolje. Gornji dio trofeja su dvije spiralne linije. Tim linijama autor je htio prikazati nogometaše kako se grle čime je htio naglasiti najpozitivniju stranu sporta. (FIFA, 2013).

Trofej koji se koristi od 1974. ne dodjeljuje se trajno niti jednoj ekipi. Za razliku od starog trofeja koji je pripao Brazilu nakon što su osvojili treće prvenstvo, novi trofej ne dodjeljuje se trajno ni u kojem slučaju. Pobjednička ekipa pehar dobiva nakon utakmice, no onda ga mora vratiti, te dobiva pozlaćenu repliku u vlasništvo. (FIFA, 2013).

Osim trofeja svjetskog prvenstva, najboljim momčadima dodjeljuju se i medalje i to po standardnom principu po kojemu najboljoj ekipi pripada zlatna medalja, drugoplasiranoj pripada srebrna, a trećeplasiranoj ekipi pripada brončana medalja. Danas medalju ne dobiva samo jedanaest igrača koji su igrali na finalnim utakmicama, nego medalju dobiva svih 25 igrača neke reprezentaciju uključujući trenere i ostatak tima. To je uvedeno kad se pojavio novi trofej – 1974. Kako bi se ispravila nepravda prema igračima koji su igrali do 1974. uvedena je naknadna dodjela medalja na kojoj su svi igrači koji su bili među osvajačima dobili medalje. Na samim medaljama uvijek je motiv trofeja svjetskog prvenstva. (FIFA, 2013).

Osim pehara i medalja, postoje i oznake osvajača naslova. Oznake osvajača naslova dobivaju samo pobjednici natjecanja i mogu ih nositi samo do proglašenja sljedećeg pobjednika (FIFA, 2013).

2.2. Format natjecanja

Natjecanje se sastoji od dva dijela: kvalifikacije i završni turnir.

Kvalifikacije

Na prvom svjetskom prvenstvu, održanom 1930., sudjelovale su sve ekipe koje su se prijavile na turnir. Već na drugom svjetskom prvenstvu bilo je prijavljeno toliko ekipa da više nije bilo moguće da sve ekipe igraju i završni turnir. Iz tog su razloga uvedene kvalifikacije. Kvalifikacijske utakmice jesu internacionalne, no ne može se dogoditi da se susretnu bilo koje dvije ekipe na svijetu, nego je svijet nogometa podijeljen u šest konfederacija (Afrika, Azija, Sjeverna i Srednja Amerika i Karibi, Južna Amerika, Oceanija i Europa). Ono što je zanimljivo jest da se na turnir ne kvalificira jednak broj ekipa iz svake konfederacije. (Dunmore, 2015).

Za razliku od završnog turnira koji danas traje oko mjesec dana, kvalifikacijski proces u svim konfederacijama obično traje znatno duže. Utakmice se ne igraju tako često, a znatno ih je više pa se tako proces kvalifikacija može rastegnuti i do dvije ili tri godine. Kao i završni turnir, i u kvalifikacijskim utakmicama ekipe su podijeljene u skupine koje veličinom variraju od 4 pa sve do 12 u nekim konfederacijama. Ovisno o konfederaciji, određeni broj najuspješnijih ekipa prisustvuje završnom turniru. (Dunmore, 2015).

U procesu kvalifikacija sudjeluju sve ekipe koje žele sudjelovati na završnom turniru. Izuzetak je ipak ekipa koja je domaćin svjetskom prvenstvu koja ima izravan plasman na završni turnir. Do 2006. izuzetak je bio i osvajač prethodnog prvenstva, no danas se i pobjednička ekipa natječe u kvalifikacijama. (Dunmore, 2015).

Završni turnir

Završni turnir, za razliku od kvalifikacija, održava se uvijek u jednoj državi koja je domaćin turnira (izuzetno ponekad budu dvije države domaćini). U završnom turniru sudjeluje 32 reprezentacije koje su podijeljene u osam skupina (Dunmore, 2015).

U grupnoj fazi ekipe se natječu unutar osam skupina od po četiri tima. U svakoj od osam skupina odabrana je po jedna reprezentacija koja je takozvani nositelj cijele skupine. To su reprezentacije za koje se prema FIFA-inoj ljestvici smatra da su najsnažnije na turniru.

Uvođenjem tog pravila pokušalo se napraviti ravnotežu snage između skupina. Nositelj jedne skupine je i država koja je domaćin, čime se toj državi pokušava omogućiti bolji plasman u natjecanju jer se ne križa niti s jednom snažnom ekipom. Odabir ostalih članova pojedine skupine vrši se pomoću ždrijeba. Ipak, odabir ekipa nije potpuno nasumičan. Ne smije se dogoditi da u nekoj skupini bude više od dvije europske ekipe ili više od jedne ekipe iz bilo koje druge konfederacije (Beek, Ernest, & Verschueren, 2018).

Od četiri reprezentacije u svakoj skupini, dvije se plasiraju dalje. Prva dva mjesta u skupini dobivaju se u međusobnim ogledima svih reprezentacija. Svaka reprezentacija igra protiv svake što znači da se u svakoj skupini odigra šest utakmica, a svaka ekipa odigra po tri utakmice. Mogući ishod u svakoj utakmici je pobjeda, neriješeni ishod te poraz. Za pobjedu ekipa dobiva tri boda, za izjednačenje dobiva jedan bod, a za poraz se ne dobivaju bodovi. (Beek, Ernest, & Verschueren, 2018).

Ako se uzmu u obzir svi mogući ishodi (pobjeda, remi, poraz) za svih šest mečeva u skupini, moguće je 729 kombinacija ishoda. Međutim, 207 od ovih kombinacija dovodi do izjednačenja drugog i trećeg mjesta. U tom slučaju poredak među tim timovima određuje se na sljedeći način:

- Najveća kombinirana gol razlika u svim utakmicama u skupini
- Najveći ukupni broj postignutih golova u svim utakmicama u skupini
- Ako više od jednog tima ostane na razini nakon primjene gore navedenih kriterija, njihov poredak će se odrediti na sljedeći način:
 - Najveći broj bodova u međusobnim susretima među tim momčadima
 - Najveća gol razlika u međusobnim susretima među tim momčadima
 - Najveći broj golova postignutih u međusobnim susretima među tim momčadima
 - Fair play bodovi, definirani brojem žutih i crvenih kartona dobivenih u grupnoj fazi:
 - Žuti karton: minus 1 bod
 - Neizravni crveni karton (kao rezultat drugog žutog kartona): minus 3 boda
 - Izravan crveni karton: minus 4 boda
 - Žuti karton i izravan crveni karton: minus 5 bodova

Ako bilo koja od gore navedenih momčadi ostane na razini nakon primjene gore navedenih kriterija, njihov će poredak biti određen ždrijebom (Beek, Ernest, & Verschueren, 2018).

Nakon završene grupne faze, započinje takozvana *knock-out* faza. U toj fazi natjecanja svaka ekipa u pojedinoj fazi igra samo jednu utakmicu nakon koje pobjednik utakmice nastavlja natjecanje, a gubitnik ga završava. Ne postoji izjednačenje. U tom dijelu natjecanja osam prvoplasiranih ekipa iz grupne faze križa se s osam drugoplasiranih ekipa iz grupne faze natjecanja. Nakon osmine finala ekipe se međusobno križaju sve do samog finala. Prije finalne utakmice igra se utakmica za treće mjesto. (Beek, Ernest, & Verschueren, 2018).

2.3. Financiranje i gledanost

Svjetsko prvenstvo je prvi put emitirano na televiziji 1954. godine, a sada je najgledaniji i najpraćeniji pojedinačni sportski događaj na svijetu. Procjenjuje se kako je 3.57 milijardi gledatelja gledalo barem jednu utakmicu prvenstva. Prvenstvo u Brazilu gledalo je 3.3 milijarde gledatelja pa se može primijetiti i porast gledanosti (Reuters, 2022).

S obzirom na gledanost, ne čudi da je svjetsko prvenstvo iznimno privlačno mjesto za reklamiranje velikih svjetskih brendova. Tako već tradicionalno loptu za svjetska prvenstva proizvodi adidas, igrači pred kamerama često pred sobom imaju bocu Coca-cole, a na lokalnijoj razini reklame za pivo u Hrvatskoj postale su popularne gotovo kao i samo prvenstvo. Svi ti sponzori naravno izravno i neizravno daju golemu financijsku pozadinu koja omogućuje organizaciju prvenstava. Upravno tijelo ovog sporta, FIFA, ostvarilo je 4,8 milijardi dolara prihoda od turnira 2014. i 6,1 milijardu dolara od turnira 2018 (FIFA, 2015).

Osim reklama koje financiraju poznati brendovi, svjetsko prvenstvo koristi i brojne druge marketinške mogućnosti. Tako su vrlo popularne maskote za svjetska prvenstva. Također, svjetsko prvenstvo zemlji domaćinu omogućuje da doživi velik turistički procvat. Osim što se pune smještajni kapaciteti, turistima se mogu ponuditi i različiti suveniri karakteristični za kulturu nekog područja. Najbolji primjer za to su već spomenute vuvuzele ili tradicionalna brazilska glazba na prvenstvu 2014. (FIFA, 2015).

Danas, za vrijeme trajanja svjetskog prvenstva, brojne kompanije svoje proizvode povezuju s tematikom svjetskog prvenstva. Tako postoje sladoledi u obliku lopte, pizze s nazivom prvenstva, majice s natpisima... ipak, još davne 1974. godine talijanska tvrtka Panini potpisala je ugovor s FIFA-om vezano uz proizvodnju sličica koje su obilježile djetinjstvo brojnih generacija. Velik financijski benefit uživa i računalna igrice popularno nazvana samo FIFA koje izlazi svake godine, a od te igrice samo u 2020. godini FIFA je od ustupanja autorskih prava dobila 158.9 milijuna eura (Murphy, 2021)

2.4. Domaćin prvenstva

Prvo svjetsko prvenstvo, 1930. godine, organizirano je u Urugvaju. U ranim fazama nogometnog natjecanja dvije vodeće sile bile su Južna Amerika i Europa (i dandanas situacija je vrlo slična). Dok danas let avionom traje desetak sati, a povezuje gotovo bilo koja dva dijela svijeta, tih prvih godina putovalo se brodom. Ne samo da put brodom nije ugodan, nego je putovanje moglo trajati i nekoliko tjedana, a sigurnost prijevoza također je bio velik nedostatak. Tako su se na prvo svjetsko prvenstvo odazvale tek četiri države iz Europe. Nakon tog prvenstva postignut je dogovor da se neprestano izmjenjuju Europa i Južna Amerika, no zbog političke moći Europe, taj dogovor nije ispoštovan već na sljedeća dva prvenstva pa su neke zemlje Južne Amerike (Argentina i Urugvaj) odbile sudjelovati na prvenstvu (Dunmore, 2015).

Spomenuti dogovor o izmjenjivanju dvaju kontinenata dobio je na značaju kad je FIFA i službeno potvrdila takvo izmjenjivanje. To je vrijedilo sve do prvenstva u Južnoj Koreji i Japanu 2002. (Ganji, 2018).

Domaćin Svjetskog prvenstva velika je čast, za koju se bore mnoge zemlje. Ali domaćinstvo ne dolazi bez svojih nedostataka. To može biti vrlo skup događaj bez jamstava ekonomskog povrata. Svaka zemlja koja je domaćin Svjetskog prvenstva mora ispuniti stroge infrastrukturne zahtjeve, među mnogim drugim standardima koje je postavila FIFA, međunarodno vodeće tijelo za nogomet. Ti minimalni zahtjevi uključuju kriterije za stadione, hotele, tranzit te komunikacijske i električne mreže. U stvari, 70% procesa nadmetanja svodi se na već uspostavljenu infrastrukturu ili demonstriranje planova i obveza kako bi se osiguralo da će kriteriji biti ispunjeni (Cernel, 2018).

Južna Afrika je potrošila oko 4 milijarde dolara na pripreme za Svjetsko prvenstvo (Cernel, 2018).

Brazil je potrošio oko 15 milijardi dolara na pripreme za Svjetsko prvenstvo (Cernel, 2018).

Rusija je potrošila više od 14 milijardi dolara na infrastrukturne troškove izvan stadiona - građevinske projekte koji su otvorili 220.000 domaćih radnih mjesta. To iznosi oko 1 milijardu dolara po gradu domaćinu turnira (Cernel, 2018).

Katar bogat naftom izdvojio je 220 milijardi dolara za domaćinstvo Svjetskog nogometnog prvenstva. Nemaju postojeće stadione i imaju samo djelić potrebne infrastrukture, tako da u mnogim područjima kreću od nule. Nadalje, koriste priliku da pokažu svijetu luksuz i raskoš Katara (Cernel, 2018).

Posjedovanje odgovarajuće infrastrukture može biti ključ uspjeha za događaj ovog razmjera. A u nekim zemljama, obećanja o ažuriranoj infrastrukturi, zajedno s potencijalom za povećanje profita od turizma, veliki su pokretač u davanju ponude i dobivanju najveće podrške lokalnog stanovništva (Cernel, 2018).

Stadioni

FIFA zahtijeva 12 stadiona od kojih svaki ima minimalni kapacitet od 40.000 - 80.000, ovisno o tome koje utakmice će se tamo igrati. Dodatno, svaka momčad treba svoje mjesto za trening u baznom kampu, kao i mjesto za trening na svakom stadionu. Svjetsko prvenstvo 2026. početak će zahtijevati 14 stadiona i 150 vježbališta (Cernel, 2018).

Izgradnja i obnova stadiona jedan je od najvećih troškova u domaćinstvu Svjetskog prvenstva. U većini zemalja postojeći stadioni se nalaze u većim gradovima, ali FIFA preferira da se stadioni rašire po cijeloj zemlji. Stoga se mnogi novi stadioni grade u manjim, udaljenijim gradovima koji ne moraju nužno imati nogometnu momčad koja bi kasnije koristila terene i koji dugoročno ne mogu podržati izgradnju tako velikih razmjera. Stadioni su skupi za gradnju i upravljanje, često zauzimaju rijetke i vrijedne nekretnine (budući da se moraju nalaziti u blizini centra grada), a nakon toga ih je teško i skupo održavati. Južna Afrika je potrošila 1,3 milijarde dolara na izgradnju i obnovu stadiona, Brazil 3,5 milijardi dolara, a Rusija 3,8 milijardi dolara (Cernel, 2018).

S budućim operativnim troškovima od 32 milijuna eura po stadionu u prosjeku godišnje i samo 10% popunjenih mjesta na budućim događajima, ovi stadioni su samo predodređeni za budućnost nedovoljnog iskorištenja i degradacije. Iz tog razloga, stadioni su također jedan od najkontroverznijih aspekata domaćina Svjetskog prvenstva, jer vrlo malo doprinose infrastrukturi svakog grada nakon završetka turnira (Cernel, 2018).

Prijevoz

FIFA zahtijeva da svaki stadion ima zračnu luku u blizini, a svaka zračna luka mora imati minimalni kapacitet od 1450 putnika na sat (Cernel, 2018).

Zemlje moraju biti sposobne prihvatiti privremeni porast potražnje u gradovima diljem zemlje, uključujući terminale, kontrolu putovnica i imigracijske kontrolne točke, uzletno-sletne staze, benzinske postaje i ceste koje vode u i iz zračne luke. U nekim slučajevima, građevine poput terminala grade se s namjerom da budu privremene, jer je taj priljev posjetitelja samo na vrlo kratko vrijeme (Cernel, 2018).

Nadalje, mora postojati adekvatan način za učinkovito odvođenje turista od zračne luke do stadiona, uključujući željezničke linije i prostore za taksi usluge. Iako će ovi sustavi učinkovito premjestiti posjetitelje od tranzitnih čvorišta do mjesta održavanja, izazov je u izgradnji infrastrukture koja je dugoročno korisna (Cernel, 2018).

Južna Afrika je uložila 2,6 milijardi dolara u nadogradnju svoje tranzitne infrastrukture za Svjetsko prvenstvo 2010 (Cernel, 2018).

Smještaj

FIFA zahtijeva 72 hotela baznih kampova za timove i suce, kao i 4 hotela po lokaciji stadiona. Za gledatelje je potrebno 1.760 - 8.080 hotelskih soba u svakom gradu domaćinu, ovisno o tome koja će se utakmica tamo odigrati (Cernel, 2018).

Hoteli moraju moći prihvatiti ogroman priljev i stranih i domaćih navijača. Brazil, koji nije mogao zadovoljiti potražnju za hotelskim sobama, doveo je 6 brodova za krstarenje kako bi osigurao dodatnih 10.000 soba. Ali to je zahtijevalo renoviranje luke - projekt vrijedan 7 milijardi dolara. Po cijeni od 45 milijardi dolara, Katar gradi cijeli grad od nule koji će uključivati 22 potpuno nova hotela, pretvarajući praznu pustinju u luksuznu metropolu od 450.000 ljudi od pedesetak kvadratnih kilometara (Cernel, 2018).

S obzirom na iznimno zahtjevne standarde koje treba zadovoljiti, velika većina zemalja svijeta ne može se natjecati u utrci za domaćina prvenstva. Do sada su kronološki sljedeće zemlje bile domaćini natjecanja:

- 2026: Kanada, Sjedinjene Američke Države (2. put), Meksiko (3. put)
- 2022: Katar
- 2018: Rusija
- 2014: Brazil (2. put)
- 2010: Južna Afrika
- 2006: Njemačka (2. put)
- 2002: Japan/Južna Koreja
- 1998.: Francuska (2. put)
- 1994: Sjedinjene Američke Države
- 1990.: Italija (2. put)

- 1986: Meksiko
- 1982: Španjolska
- 1978: Argentina
- 1974: Zapadna Njemačka
- 1970: Meksiko
- 1966: Engleska
- 1962: Čile
- 1958: Švedska
- 1954: Švicarska
- 1950: Brazil
- 1946.: — otkazan (Drugi svjetski rat) —
- 1942.: — otkazan (Drugi svjetski rat) —
- 1938: Francuska
- 1934: Italija
- 1930: Urugvaj (FIFA, 2022)

3. POLITIČKI ASPEKTI SVJETSKIH PRVENSTAVA U NOGOMETU

U savršenom svijetu sport bi bio potpuno lišen politike. Sportaši diljem svijeta izašli bi na teren bez ikakvih političkih motiva. Svijet nije savršen, a politika se provlači kroz sportsku atmosferu. Primjeri se mogu pronaći posvuda, od odbijanja nacrtu Muhammada Alija do prosvjeda brazilskih građana na Olimpijskim igrama 2014. Odvajanje politike od sporta je nemoguće (Dichter, 2021).

Situacija s organizacijom svjetskog nogometnog prvenstva nije puno bolja. Nijedno svjetsko prvenstvo u nogometu nije izazvalo veće ogorčenje građana domaćina, nego svjetsko prvenstvo 2014. u Brazilu. Na pripremu svjetskog nogometnog prvenstva Brazil je utrošio milijarde dolara, a u to je vrijeme u Brazilu vladala gospodarska kriza. To je izazvalo golemo nezadovoljstvo građana što se odrazilo i na kvalitetu priprema. Tako je svega nekoliko mjeseci prije početka prvenstva FIFA situaciju u Brazilu ocijenila kao vrlo nezadovoljavajuću (Dichter, 2021).

Članovi brazilске profesionalne nogometne reprezentacije stali su na stranu prosvjednika, priznajući želju građana za poštenim režimom. U ovom modernom slučaju, sportaši izravno sudjeluju u politici koja okružuje Svjetsko prvenstvo. Ovi pojedini sportaši pridaju više značaja politici nego samoj igri. Buduća mjesta na Svjetskom prvenstvu donose i politička nagađanja. FIFA je odlučila označiti Katar kao mjesto Svjetskog prvenstva 2022. Međutim, Međunarodna federacija sindikata ocijenila je uvjete rada na stadionu opasnim po život (Dichter, 2021).

Radnici migranti prisiljeni su graditi monstruozni stadion s malim plaćama, užasnim radnim vremenom i užasnim životnim uvjetima. Vlada Katara zabranjuje bilo kakve pokušaje informiranja. Nakon što je dobila organizaciju Svjetskog nogometnog prvenstva 2022., katarska vlada krenula je u opsežnu izgradnju infrastrukture, o čemu svjedoči i izjava državnog ministra financija Ali Shareefa Al-Emadija. Rekao je da će se više od 200 milijardi dolara ukupno potrošiti na stadione, ceste, novu zračnu luku i bolnice. Pitanje prava radnika migranata privuklo je pozornost javnosti nakon što su mediji i nevladine organizacije za ljudska prava kao što su Human Rights Watch, Amnesty International i Međunarodna konfederacija sindikata počele objavljivati vijesti o velikom broju smrtnih slučajeva među katarskim radnicima migrantima i masovnim kršenjima ljudskih prava. Posebni izvjestitelj UN-a za ljudska prava migranata François Crépeau istražio je kršenja ljudskih prava radnika migranata u Kataru i napisao izvješće za Opću skupštinu UN-a u kojem je opisao strahote koje radnoco proživljavaju. Njihove optužbe potvrđene su i istraživanjem lista The Guardian koji tvrdi da se mnogim

radnicima uskraćuje hrana i voda, da im se oduzimaju osobne isprave te da im se plaća ne daje na vrijeme ili uopće, zbog čega su neki od njih zapravo robovi. Guardian je procijenio da bi do 4000 radnika moglo umrijeti zbog slabe sigurnosti i drugih uzroka do održavanja Svjetskog nogometnog prvenstva. Ove se tvrdnje temelje na činjenici da je 522 nepalska radnika i više od 700 indijskih radnika umrlo od 2010. godine kada je Katar dobio mjesto domaćina Svjetskog prvenstva. Oko 250 indijskih radnika umre svake godine. Washington Post sastavio je grafikon koji prikazuje broj mrtvih radnika uključenih u izgradnju za posljednje četiri Olimpijske igre i dva Svjetska prvenstva i usporedio ih s prijavljenim brojem smrtnih slučajeva za Svjetsko prvenstvo u Kataru 2022. Prema analizi The Washington Posta o izgradnji sportskih objekata za ljetne Olimpijske igre u Pekingu 2008., smrtno je stradalo ukupno 6 radnika, u pripremama za Zimske olimpijske igre u Vancouveru 2010. 1 radnik, za Svjetsko prvenstvo u nogometu u Južnoafričkoj Republici 2010. umrla su 2 radnika, za Ljetne olimpijske igre u Londonu 2012. umro je 1 radnik, za Zimske olimpijske igre u Sočiju 2014. poginulo je 60 radnika, za Svjetsko nogometno prvenstvo u Brazilu 2014. poginulo je 10 radnika, a u pripremi Svjetskog nogometnog prvenstva u Kataru 2022. do sada je više od 1200 radnika smrtno stradalo. Ukupna brojka od preko 1200 do sada poginulih radnika u Kataru odnosi se na sve radnike migrante, a ne samo na one koji rade na izgradnji stadiona za Svjetsko prvenstvo. Kao i druge bogate arapske zemlje Zaljeva, Katar se oslanja na veliki broj radnika migranata, uglavnom iz Nepala, Indije, Južne Azije i Afrike. Oko 2 milijuna radnika migranata živi u Kataru, brojčano nadmašujući lokalnu radnu snagu gotovo 20 prema jedan. Oko 800.000 radi u građevinskom sektoru, od čega su deseci tisuća radnika izravno uključeni u izgradnju stadiona za Svjetsko prvenstvo. Vodeći uzroci smrti radnika migranata je rad na otvorenom na visokim temperaturama i opća iscrpljenost zbog velikog broja radnih sati. Prema izvješću, građevinski radnici mogu raditi do 14 sati dnevno (četiri sata više od katarskog zakonskog ograničenja) i 402 sata unutar mjeseca (90 sati preko ograničenja).

U izvješću se također navodi da je osam građevinskih tvrtki od 19 ocijenjenih imalo zaposlenike koji su radili previše uzastopnih dana bez dana odmora (što znači najmanje sedam dana zaredom). Štoviše, u najgorem slučaju, postojao je jedan izvođač kod kojeg su tri radnika radila između 124 i 148 uzastopnih dana bez dana odmora. Kršenja ljudskih prava radnika migranata u Kataru temelje se na takozvanom kafala sustavu. Prema sustavu kafala, poslodavci uživaju gotovo potpunu kontrolu nad kretanjem radnika. Radnici pod takvom kontrolom često se boje prijaviti zlostavljanje ili ostvariti svoja prava iz straha od odmazde, što dodatno pridonosi lošem položaju (Kelam & Nedić, 2020, str. 219-220).

Među zemljama koje su najveći obožavatelji nogometa Brazil zasigurno stoji pri vrhu. 1998. godine na prvenstvu u Francuskoj, od brazilske se ekipe očekivalo da će osvojiti svjetsko nogometno prvenstvo. Ipak, u finalnoj utakmici izgubili su tri naprema nula od Francuske. Uvjerjenje države išlo je toliko daleko, da je Ronaldo pozvan u državni inspektorat gdje je bio ispitivan zbog mogućeg namještanja utakmice (Dichter, 2021).

3.1. Politika i zemlja domaćin

U pretraživanju literature za izradu ovog rada mogu se primijetiti neki trendovi koji se masovno (upravo riječ masovno najbolje odgovara) pojavljuju u internetskim člancima. Pri upisivanju pojmova politika i svjetsko prvenstvo, neprestano se pojavljuju rezultati vezani uz svjetsko prvenstvo 2018. i 2022. Značajno je sigurno i to što su to posljednja dva svjetska prvenstva, no zasigurno se u ovom slučaju radi i o političkom i subjektivnom izvještavanju medija pa čak i znanstvenika. Tako bi bilo potpuno relevantno napraviti rad o političkom utjecaju na medije i znanstvenike.

Izvještaji o tome kako je Vladimir Putin jedini istinski pobjednik svjetskog prvenstva u Rusiji ili o tome da radnici u Kataru ne dobivaju plaću za svoj posao djelomično mogu biti točne, no vrlo je opravdano pretpostaviti da ni u organizaciji prethodnih svjetskih prvenstava organiziranje domaćinstva nije bio čisti *larpurlartizam* odnosno *sport pour la sport*. U tom kontekstu politika je zasigurno snažno uključena u izvještavanje o zemlji domaćinu.

U situaciji u kojoj se tolika količina novca ulaže u jedan događaj, nemoguće je zanemariti unutarnju politiku zemlje domaćina koja već za razdoblje prije završnog turnira mora mijenjati tokove novca. Kako je već spomenuto, neminovno je da politika utječe na sportske događaje, no i sportski događaji utječu na politiku.

Nakon godina istraga i optužnica, Ministarstvo pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država u srpnju 2021. je prvi put priopćilo da su predstavnici koji rade za Rusiju i Katar podmitili dužnosnike FIFA-e kako bi osigurali pravo domaćinstva za Svjetsko prvenstvo u muškom nogometu.

Tužitelji su iznijeli optužbe u optužnici koja tereti tri medijska rukovoditelja i sportsku marketinšku tvrtku za niz zločina, uključujući prijevaru putem interneta i pranje novca, u vezi s podmićivanjem kako bi se osigurala televizijska i marketinška prava za međunarodne nogometne turnire (Panja & Draper, 2021).

Optužbe su bile revolucionarne u višegodišnjem slučaju korupcije koji je već rezultirao osudama brojnih nogometnih dužnosnika i rukovoditelja, kao i izjavama bivših čelnika FIFA-e, upravnog tijela svjetskog nogometa. Međutim, nikada prije tužitelji nisu tako jasno opisali shemu koja je pomogla u isporuci glasova koji su Rusiji i Kataru dali pravo domaćina jednog od najvećih svjetskih sportskih događaja (Panja & Draper, 2021).

Američki tužitelji su eksplicitno otkrili detalje o novcu isplaćenom petorici članova FIFA-inog vrhovnog odbora uoči glasovanja 2010. za izbor Rusije i Katara kao domaćina. Rusija je pobijedila Englesku i zajedničke kandidature Nizozemske-Belgije i Španjolske-Portugala za domaćinstvo turnira za muškarce 2018. Katar, malena pustinjaška država koja je potrošila milijarde dolara na pripreme za Svjetsko nogometno prvenstvo 2022., pobijedila je Sjedinjene Države u drugom krugu od strane grupe glasača koja je već bila smanjena jer su dva člana potajno snimljena kako pristaju prodati svoje glasove (Panja & Draper, 2021).

Trojica južnoameričkih dužnosnika, prema optužnici, primili su novac za glasovanje za Katar (Panja & Draper, 2021).

Jedan od dužnosnika, Julio Grondona iz Argentine, umro je 2014. Drugi, Nicolás Leoz, umro je u Paragvaju 2020. godine dok je bio u kućnom pritvoru i borio se protiv izručenja Sjedinjenim Državama. Treći čovjek, Ricardo Teixeira, bivši čelnik brazilskog nogometa, ostaje u toj zemlji, koja nema ugovor o izručenju sa SAD-om (Panja & Draper, 2021).

Leoz i Teixeira optuženi su 2015. zbog optužbi povezanih sa shemama podmićivanja za prodaju unosnih nogometnih prava sportskim televizijskim kućama (Panja & Draper, 2021).

Američki tužitelji također su u optužnici naveli da je bivši nogometni dužnosnik Jack Warner iz Trinidada i Tobaga, koji se od 2015. bori protiv izručenja SAD-u, primio 5 milijuna dolara preko niza lažnih tvrtki da glasaju za Rusiju. Dio novca, navodi se u optužnici, došao je „...od tvrtki sa sjedištem u Sjedinjenim Državama koje su obavljale radove u ime ponude za Svjetsko prvenstvo u Rusiji 2018...“ (Panja & Draper, 2021)

Rafaelu Salgueru, gvatemalskom nogometnom dužnosniku koji je 2016. godine priznao krivicu za pranje novca i optužbe za prijevaru, obećano je milijun dolara da da svoj glas Rusiji, navodi se u optužnici (Panja & Draper, 2021).

Nitko od bivših nogometnih dužnosnika nije bio dostupan za komentar. Dužnosnici Ruskog nogometnog saveza i FIFA-e nisu odgovorili na e-poruku poslanu nakon radnog vremena za komentar (Panja & Draper, 2021).

Katar je dugo poricao optužbe da je postupao nedolično unatoč tome što se suočavao s nizom optužbi otkako se počeo nadmetati za najveću nogometnu nagradu (Panja & Draper, 2021).

Dokument FIFA-e aludirao je na shemu podmićivanja. Imena Grondone, Leoza i Teixeire i reference na uplate koje su primili uključeni su u etički dokument koji opravdava doživotnu suspenziju Teixeire iz FIFA-e (Panja & Draper, 2021).

Optužbe protiv Južnoamerikanaca je iznio Alejandro Burzaco, bivši direktor argentinske televizije koji je postao državni svjedok nakon što je imenovan kao središnja osoba u slučaju korupcije u nogometu. Rekao je na suđenju trojici drugih dužnosnika u New Yorku 2017. da su Leoz, Grondona i Teixeira bili plaćeni da glasaju za Katar (Panja & Draper, 2021).

Više od polovice ljudi koji su sudjelovali u glasovanju za Svjetsko prvenstvo 2018. i 2022., uključujući bivšeg predsjednika FIFA-e Seppa Blattera, optuženo je za nedjela, iako ne nužno i kaznena djela (Panja & Draper, 2021).

Izbor Katara — zemlje s toliko vrućim ljetima da je pet godina nakon glasovanja FIFA bila prisiljena pomaknuti početak Svjetskog prvenstva 2022. na studeni — dobio je najviše pozornosti nakon glasovanja. Ali i Rusija se suočila s optužbama za nezakonito ponašanje u nadmetanju (Panja & Draper, 2021).

Ruski dužnosnici rekli su komisiji FIFA-e koja je istraživala njihovu ponudu da ne mogu predati računala korištena tijekom procesa istražitelju FIFA-e jer su sva bila uništena (Panja & Draper, 2021).

Gianni Infantino, u svibnju 2020., koji je izašao iz relativne nepoznatosti kako bi osigurao mjesto predsjednika FIFA-e nakon što je korupcijski skandal skinuo gotovo sve više vodstvo organizacije, primio je medalju Reda prijateljstva od predsjednika Vladimira Putina iz Rusije (Panja & Draper, 2021).

Dvojica direktora sportskih medija koji su optuženi 2020., Hernan Lopez i Carlos Martinez, prije su radili za međunarodne podružnice 21st Century Foxa. Ovo je bio prvi put da je savezna vlada službeno optužila Fox, koji je dobio prava na televizijski prijenos Svjetskog prvenstva 2018. i 2022., ili bilo kojeg od njegovih rukovoditelja za nezakonito djelovanje (Panja & Draper, 2021).

Tijekom suđenja 2017. Burzaco je optužio Fox za podmićivanje dužnosnika, optužbu koju je tvrtka tada negirala (Panja & Draper, 2021).

Lopez (49) bio je predsjednik i glavni izvršni direktor Fox International Channels, a Martinez (51) predsjednik Fox Networks Group Latin America. Prema tužiteljima, dvojac je sudjelovao u shemi plaćanja milijuna dolara mita dužnosnicima južnoameričkog kontinentalnog nogometnog saveza, kako bi odredili kako dužnosnici dodjeljuju prava prijenosa za Copa Libertadores, glavno južnoameričko klupsko nogometno natjecanje (Panja & Draper, 2021).

Također su optuženi da su koristili povlaštene informacije kako bi pomogli Foxu da dobije prava na engleskom jeziku u Sjedinjenim Državama za televizijski prijenos Svjetskog kupa 2018. i 2022. godine. Lopez i Martinez „pouzdale su se u lojalnost osiguranu plaćanjem mita“, navodi se u optužnici. Između ostalog, rekli su tužitelji, mito je pomogao Foxu da dobije povjerljive informacije „...u vezi s nadmetanjem za prava prijenosa turnira Svjetskog kupa 2018. i 2022. u Sjedinjenim Državama.“ (Panja & Draper, 2021)

Preko svojih odvjetnika, Lopez i Martinez odbacili su optužbe (Panja & Draper, 2021).

„Optužnica ne sadrži ništa više od jednog paragrafa o gospodinu Lopezu koji ne navodi ništa ni izdaleka nedolično“, rekao je Matthew Umhofer, Lopezov odvjetnik, u izjavi. Steven McCool, Martinezov odvjetnik, nazvao je optužbe ničim više od fikcije (Panja & Draper, 2021).

Ni Fox Corporation ni Disney, koji su kupili većinu Foxove međunarodne imovine 2019., nisu odmah odgovorili na zahtjev za komentar (Panja & Draper, 2021).

Godine 2011. objavljeno je da je Fox pristao platiti više od 400 milijuna dolara za prava na engleski jezik u Sjedinjenim Državama za Svjetska prvenstva za muškarce 2018. i 2022., kao i za Svjetska prvenstva za žene 2015. i 2019. Pobjeda je bila iznenađenje jer su ABC i ESPN prenosili Svjetsko prvenstvo za muškarce od 1994. godine. Fifa je Foxu dala prava na emitiranje Svjetskog prvenstva 2026. bez održavanja otvorenog postupka nadmetanja (Panja & Draper, 2021).

Lopez je napustio Fox 2016. kako bi pokrenuo podcast tvrtku Wondery; Martinez je otišao 2019 (Panja & Draper, 2021).

U srpnju 2021. optužen je i Gerard Romy, bivši izvršni direktor španjolskog medijskog konglomerata i Full Playa, urugvajske tvrtke za sportski marketing. Hugo Jinkis i Mariano Jinkis, vlasnici Full Playa, pojedinačno su optuženi 2015. godine kao dio prvih FIFA-inih optužnica u slučaju (Panja & Draper, 2021).

3.2. Nogometne utakmice s najsnažnijim političkim utjecajem

1. Italija protiv Francuske, 1938

Tijekom Svjetskog prvenstva u Francuskoj 1938., samo godinu dana prije izbijanja Drugog svjetskog rata, Italija je u četvrtfinalu igrala protiv domaćina (Martin, 2018).

U to vrijeme Italija je bila fašistička nacija, koju je vodio Benito Mussolini. Talijanska nogometna reprezentacija, poznata u moderno doba po nošenju plave boje, nosila je crne majice i fašistički pozdravila prije početka utakmice. Uoči utakmice Mussolini je navodno poslao zloslutnu poruku momčadi, s uputom: „Pobjedi ili umri“ (Martin, 2018) .

Na sreću po igrače, Italija je pobijedila Francusku i pobijedila u ukupnom natjecanju, pobijedivši Mađarsku u finalu. Nakon pobjede Italije, turnir će se ponovno igrati tek 1950. godine (Martin, 2018).

2. Salvador protiv Hondurasa 1969.

Kada je u El Salvadoru zavladao pukovnik Fidel Sánchez Hernández (1967.–1972.), naišao je na poteškoće zbog pada svjetskih cijena kave i pamuka, ali 1969. pozornost zemlje skrenuta je s gospodarskih problema izbijanjem onoga što je postalo poznato kao nogomet Rat s Hondurasom. Ovaj sukob je izbio nedugo nakon što su dvije zemlje odigrale tri žestoko oprečne utakmice u natjecanju za Svjetsko prvenstvo, ali pravi uzroci rata leže negdje drugdje (Britannica, 2021).

Prije svega, postojao je dugogodišnji spor oko položaja dijelova granice između dviju država. Također, Hondurašanima je smetala značajna trgovinska prednost koju je El Salvador imao nad njima na temelju pravila međunarodne trgovine. Najvažniji je bio problem koji je pokrenulo oko 300.000 Salvadoraca koji su migrirali u Honduras u potrazi za zemljom ili poslom i koji su se sada našli ugroženi programom prisilne repatrijacije koju je započela honduraška vlada. Potaknuta izvješćima o lošem postupanju s tim izbjeglicama, salvadorska je vlada započela neprijateljstva 14. srpnja 1969. Prekid vatre stupio je na snagu 18. srpnja, ali El Salvador je nastavio forsirati akciju sve dok Organizacija američkih država (OAS) nije zaprijetila gospodarskim sankcijama protiv zemlje 29. srpnja. Kratki rat rezultirao je s nekoliko tisuća izgubljenih života, a mirovni ugovor između dviju zemalja sklopljen je tek 1980. godine (Britannica, 2021).

3. Istočna Njemačka protiv Zapadne Njemačke, 1974

Do kraja Drugog svjetskog rata Njemačka je bila podijeljena nacija, a ubrzo se podijelila na Istok i Zapad. Berlinski zid, koji je postojao do 1989., djelovao je kao fizički podsjetnik na političke podjele nacije (Thacker, 2018).

Na Svjetskom prvenstvu 1974., kojemu je domaćin bila Njemačka, momčadi Istoka i Zapada susrele su se u grupnoj fazi. Istočni Nijemci, koji se uglavnom smatraju inferiornijim od dvije strane, zapečatili su utakmicu pobjedom od 1-0 nad svojim zapadnim kolegama, čime su u tom procesu bili na vrhu skupine (Thacker, 2018).

Međutim, Zapadna Njemačka je na kraju osvojila turnir, pobijedivši Nizozemsku u finalu (Thacker, 2018).

Nakon pobjede Zapadne Njemačke na Svjetskom prvenstvu 1990., dvije momčadi su se ujedinile 20. studenog te godine (Thacker, 2018).

4. Argentina protiv Engleske, 1986.

Snimka sa Svjetskog prvenstva 1986. prikazuje argentinsku zvijezdu, Diega Maradonu, kako brzo ide prema mreži. Vješto barata loptom i izmiče engleskim reprezentativcima. Brzo udarivši loptu prema suigraču, Maradona trči naprijed, odvajajući se od engleske obrambene linije. Njegov suigrač vraća loptu prema njemu, a Maradona se izbacuje u zrak i glavom šalje loptu u mrežu (Harvard International Review, 2022).

Pažljiviji pogled na snimku, međutim, pokazuje da Maradona nije zabio glavom, već podignutom šakom, što je jasno kršenje nogometnih pravila. Suci su – pošto su propustili ovaj prekršaj – dozvolili pogodak, na veliko ogorčenje engleske opozicije. Ishod ove igre osigurao je da Argentina osvoji Svjetsko prvenstvo te godine (Harvard International Review, 2022).

Ova ozloglašena utakmica Svjetskog prvenstva 1986. između Argentine i Engleske ostavila je traga u povijesti – i to ne samo zbog Maradonina kontroverznog pogotka nazvanog Božja ruka. Svjetsko prvenstvo 1986. predstavljalo je prvu veliku utakmicu između dviju zemalja od prvenstva 1966., u kojem je engleski tim odnio pobjedu. Ova se utakmica odigrala u Engleskoj i mnogi su je Argentinci smatrali nepravdom. Njihov se tim borio s jezičnim barijerama: suci su, na primjer, pokušali poslati argentinskog kapetana s terena, ali on je krivo razumio njihov engleski. Situacija govori o stalnoj marginalizaciji u svijetu nogometa (Harvard International Review, 2022).

Međutim, što je još važnije, meč iz 1986. bio je značajan i zato što je odražavao tinjajuće frustracije Argentinaca prema Engleskoj nakon imperijalnih zapleta u Engleskoj. Doista,

utakmica je predstavljala odušak za kolektivnu ogorčenost Argentine zbog engleske zloporabe moći, posebno u Falklandskom ratu. Ova kontroverzna pobjeda iz 1986. ostaje značajan izvor ponosa za Argentinu i Latinsku Ameriku općenito – svjedočanstvo o trajnim ožiljcima imperijalne intervencije u Argentini i regiji izvan nje. Ovaj trenutak također naglašava kako se kolektivna, kulturna sjećanja – poput one na Svjetsko prvenstvo u Latinskoj Americi 1986. – kuju u trenucima zajedničke otpornosti i snage (Harvard International Review, 2022).

Priča o Svjetskom prvenstvu Engleska - Argentina 1986. nije samo o odnosima između dviju zemalja, već i o ulozi sportske diplomacije – načinima na koje sport može spojiti različite ljude i nacije, u dobru i u zlu. Posebno u Latinskoj Americi nogomet predstavlja mnogo više od igre. Praćenje evolucije nogometa u regiji nudi koristan lakmus test za političko i društveno stanje latinoameričkog društva (Harvard International Review, 2022).

Utakmica između Engleske i Argentine, iako četiri godine nakon završetka Falklandskog rata, svakako je bila zaražena zaostalim nezadovoljstvom zbog sukoba. Rat, koji se dogodio 1982., počeo je kada je Argentina poslala svoje snage na Falklandske otoke kako bi preuzela teritorij. Tadašnji vladajući general Leopoldo Galtieri učinio je to nadajući se da će steći popularnost tražeći suverenitet nad otocima. Ipak, ovaj argentinski manevar je gotovo odmah rezultirao povratnom reakcijom (Harvard International Review, 2022).

Britanska premijerka Margaret Thatcher poslala je vlastite snage 13 000 milja od Engleske na ove otoke u južnom Atlantskom oceanu kako bi izazvala argentinske snage. Činjenica da bi Englezi mobilizirali 100 brodova za prijevoz trupa da obrane malu skupinu tako udaljenih otoka svakako izaziva pitanja. Najvjerojatnije je Thatcherina administracija djelovala kako bi obranila nacionalni ponos i razmetala se svojom vojnom moći (Harvard International Review, 2022).

Sukob koji je proizašao iz ovih eskalacija uskoro će biti poznat kao Falklandski rat. Rat je odnio živote najmanje 20 engleskih vojnika i 300 argentinskih. Trajao je 74 dana i završio je argentinskom predajom (Harvard International Review, 2022).

Rat je bio produžetak britanskog imperijalizma u vrijeme kada je sunce konačno zalazilo za britanski imperij. Za latinoameričke zemlje koje su se susrele s imperijalizmom i kasnije neoimperijalizmom iz europskih zemalja, kao i iz Sjedinjenih Država, akcije Britanije na Falklandima bile su dodatna uvreda na povredu. Upravo se ta kultura ogorčenosti prema vanjskim imperijalnim silama u Argentini očitovala na nogometnom terenu na Svjetskom prvenstvu 1986. godine (Harvard International Review, 2022).

U svojim memoarima, Yo Soy El Diego, Maradona se prisjeća da su nekako krivili engleske igrače za sve što se dogodilo, za sve što je argentinski narod pretrpio. Pojašnjava: „Osjećaj je bio jači od nas: branili smo svoju zastavu, mrtvu djecu, preživjele.” Maradonini memoari potvrđuju da je povijest koja se odvijala izvan nogometnog terena utjecala na igru koja se igrala na terenu. Nogomet je funkcionirao kao način da argentinski tim odgovori na šire napetosti između svoje zemlje i Engleske i prilika da vrate ponos svojoj domovini (Harvard International Review, 2022).

Svjetsko prvenstvo 1986. bilo je mnogo godina udaljeno od Falklandskog rata. Ali ti su događaji svakako utjecali na atmosferu utakmice. Doista, kultura i sport važni su nositelji društvenih i političkih pitanja koja muče odnose među nacijama. Ti kulturni trenuci nude otkrivajući uvid u povijesno sjećanje i međudržavne narative (Harvard International Review, 2022).

5. Sjedinjene Države protiv Irana, 1998.

Kad je ždrijeb za Svjetsko prvenstvo 1998. spojio SAD i Iran u skupini F, predsjednik Američkog nogometnog saveza nazvao ju je „majkom svih utakmica“ (Billingham, 2022).

Šest mjeseci kasnije utakmica nije razočarala. Od iranske revolucije koja je zbacila proameričkog šaha 1979. godine, odnosi između dviju zemalja postali su neprijateljski. Devetnaest godina kasnije i nogometna utakmica između dviju nacija pružila je FIFA-i usijani politički krumpir koji bi zahtijevao vrlo pažljivo žongliranje (Billingham, 2022).

Mehrdad Masoudi, rođen u Iranu, bio je službenik FIFA-e za medije na utakmici, ali, s obzirom na diplomatska i sigurnosna pitanja koja okružuju utakmicu u Lyonu, njegove su odgovornosti bile mnogo šire (Billingham, 2022).

Jedan od prvih problema bio je taj što je Iran bio tim B, a SAD tim A. Prema pravilima FIFA-e tim B bi trebao hodati prema timu A za rukovanje prije utakmice, ali iranski vrhovni vođa Khamenei dao je izričitu naredbu da iranska ekipa ne smije hodati prema Amerikancima (Billingham, 2022).

Masoudi je na kraju ispregovarao kompromis kojim su Amerikanci krenuli prema Irancima, ali to je bila najmanja briga FIFA-e. Teroristička organizacija je izvan terena kupila 7000 ulaznica za utakmicu i planirala je organizirati prosvjed tijekom utakmice. Mudžahedini Khalq bili su skupina sa sjedištem u Iraku koju je financirao Saddam Hussein čiji je glavni cilj bio destabilizirati iranski režim. Sigurno nisu bili dobrodošli u Lyonu, ali zadržati toliki broj navijača među 42.000 publike neće biti lako (Billingham, 2022).

„Na temelju obavještajnih podataka koje smo primili znali smo tko će biti glavni izazivači problema“, kaže Masoudi. „Dali smo TV snimateljima fotografije kako bi znali koje ljude i koje transparente trebaju izbjegavati. Utakmica se prenosila diljem svijeta i zadnje što smo htjeli je da ova grupa sabotira događaj i iskoristi ga za vlastite političke svrhe.“ (Billingham, 2022).

Dok su mnogi prosvjednici uspješno prokrijumčarili dijelove transparentata i spajali ih čičak trakom, TV kamere su ih uspjele izbjeći. Ali budući da je početni plan grupe osujećen, obavještajni izvori su dojavljeni za plan B – invaziju na teren. Iako je prvotni plan osiguranja bio da interventna policija ne ulazi na stadion, ideja prekidanja utakmice djelovala je drukčije. To je bilo ekstremno i kako bi spriječili prekid utakmice, dodatno osiguranje ušlo je na Stade Gerland (Billingham, 2022).

„Nije da biste primijetili išta od komešanja gledajući utakmicu na TV-u. Kada su dvije momčadi izašle na početak utakmice bilo je sve što su FIFA i Iranski nogometni savez mogli poželjeti. Predsjednik iranskog saveza želio je iskoristiti utakmicu da pokaže svoju zemlju u najboljem svjetlu“, kaže Masoudi. Tražio je od igrača opreme da kupi hrpu cvijeća za svakog igrača da ga ponese na teren. Bile su to bijele ruže, simbol mira u Iranu (Billingham, 2022).

Igra je bila sve čemu su se i Iranci mogli nadati. U natjecateljskoj, punokrvnoj, ali poštenoj utakmici, Iran je poveo pet minuta prije poluvremena golom Hamida Estilija. Mehdi Mahdavia udvostručio je vodstvo nakon 84 minute i, unatoč kasnom pogotku Briana McBridea, Iranci su uspješno zabilježili svoju prvu pobjedu na svjetskom prvenstvu (Billingham, 2022).

„Kada se Iran kvalificirao za Svjetsko prvenstvo nakon što je svladao Australiju u Melbourneu, cijeli Iran je slavio“, otkriva Masoudi. „Ljudi su plesali na ulicama Teherana, otvoreno pili alkohol, a žene su skidale svoje marame. Revolucionarna garda nije učinila ništa po tom pitanju jer su i oni bili tako sretni. Prvo su bili nogometni navijači, a tek onda Revolucionarna garda. Pobjeda protiv SAD-a na France 98 vratilo je sve te emocije i slavlja. Iranski režim bio je prilično uplašen time.“ (Billingham, 2022).

Poraz od Irana osudio je SAD na eliminaciju sa Svjetskog prvenstva, no unatoč tome igrači su prepoznali ulogu koju su odigrali u povijesnoj utakmici. „Učinili smo više u 90 minuta nego političari u 20 godina“, rekao je tada američki branič Jeff Agoos (Billingham, 2022).

Osamnaest mjeseci kasnije dvije momčadi ponovno su igrale jedna protiv druge u prijateljskoj utakmici u Pasadeni u Kaliforniji (Billingham, 2022).

3.3. Ruska invazija na Ukrajinu – utjecaj politike na sport

Nakon što je Rusija napala Ukrajinu 24. veljače, reakcija međunarodne zajednice bila je brza u pružanju izravne vojne potpore Ukrajini, uvođenju strogih sankcija protiv Rusije i objavljivanju izjava osude. Na kraju se geopolitika invazije uvukla i u svijet nogometa. Koliko god se povijesno trudila izbjeći da geopolitika utječe na sport, FIFA, međunarodno nogometno upravljačko tijelo, morala se pozabaviti ruskom agresijom suspendiranjem Rusije i njezinih nogometnih klubova iz svih natjecanja 28. veljače, uključujući ono konačno: Svjetsko prvenstvo 2022. turnir u Kataru (Dunn, 2022).

Ruska suspenzija od strane FIFA-e bila je značajna iz dva razloga. Prvo, FIFA povijesno ne kažnjava zemlje za unutardržavne sukobe. Drugo, ovo je prvi put da je FIFA stala na stranu bojkota. Štoviše, integracija politike sa Svjetskim nogometnim prvenstvom nadilazi rusku invaziju, budući da je izbor Katara kao zemlje domaćina izazvao značajnu reakciju (Dunn, 2022).

Za plasman na Svjetsko prvenstvo nekoliko reprezentacija suočilo se s mogućnošću igranja protiv Rusije. Očekivalo se da će Rusija ugostiti Poljsku 24. ožujka u Moskvi, ali je poljski kapetan Robert Lewandowski predvodio napore za bojkot utakmice. Dobio je punu podršku Poljskog nogometnog saveza, koji je kasnije — zajedno s Češkom i Švedskom — objavio da službeno bojkotira kvalifikacijske utakmice u Rusiji. Nakon slabog početnog odgovora, FIFA je na kraju popustila pod pritiskom javnosti suspendirajući Rusiju iz svih natjecanja (Dunn, 2022).

FIFA-ina brza suspenzija Rusije prvi je put od 1950. godine da je FIFA dopustila sukobu unutar države da igra ulogu u svom disciplinskom donošenju odluka bez prethodne rezolucije Ujedinjenih naroda (UN) koja je to spriječila. Od Drugog svjetskog rata većina sukoba unutar države nije rezultirala suspenzijama iz FIFA-e. Ističu se dva istaknuta primjera. Engleska i Argentina sudjelovale su na Svjetskom prvenstvu u Španjolskoj 1982., unatoč tome što je Ujedinjeno Kraljevstvo razmišljalo o povlačenju tijekom Falklandskog rata koji se dogodio ranije te godine. Osim toga, Iran i Irak vodili su brutalan osmogodišnji rat tijekom 1980-ih, ali FIFA nije suspendirala niti jednu naciju sa Svjetskih prvenstava 1982. i 1986. (s Irakom – agresorom – čak se kvalificirao za potonji turnir (Brennan & Bonn, 2022)).

FIFA je ranije suspendirala nacionalne nogometne saveze zbog diskriminacije ili uplitanja vlade, ali nikada iz političkih razloga. FIFA je pokušala razdvojiti politiku i nogomet, čak je i nadzirala nogometne saveze svake nacije kako bi osigurala političko uplitanje vlada. Slučaj Rusije mogao bi biti drugačiji zbog svoje brutalnosti, očite uloge Ukrajine kao žrtve i masovnog izljeva podrške diljem Europe (Brennan & Bonn, 2022).

Vrijedi napomenuti da, kada dođe do domaćeg političkog uplitanja, FIFA-ina reakcija je brza u kažnjavanju krivaca. Nedavno, u veljači, organizacija je suspendirala Keniju i Zimbabve iz svih natjecanja zbog navodnog političkog uplitanja njihovih nacionalnih vlada u rad njihovih nacionalnih nogometnih saveza. Od tada je Rusija također zabranjena od strane Međunarodnog paraolimpijskog odbora, Unije europskih nogometnih saveza i nekoliko drugih, stavljajući svijet sporta na čelo napora za bojkot Rusije (Lindholm, 2022).

Drugi razlog zašto je suspenzija Rusije bila značajna je taj što je to prvi put da je FIFA stala na stranu bojkotiranih umjesto bojkotirane momčadi tako brzo i bez prethodne rezolucije UN-a. Povijesno gledano, FIFA ne kažnjava države koje se suočavaju s bojkotom. Izrael, na primjer, kojeg su mnogi njegovi susjedi bojkotirali od njegova osnivanja 1948. godine. Bojkot je doveo do toga da je Izrael prošao kroz početnu rundu kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo 1958. bez odigravanja ijedne utakmice - na kraju je izgubio od Walesa u posljednja kvalifikacija - budući da su arapske zemlje koje su bojkotirale morale prihvatiti gubitke (Lindholm, 2022).

Međutim, u slučaju Rusije, nacije koje bojkotiraju – Poljska, Švedska i Češka – nisu izgubile priliku za kvalifikacije. Jedina razlika za ove zemlje nakon bojkota je što se sada suočavaju s manjom konkurencijom za željeno mjesto na Svjetskom prvenstvu. Sa suspenzijom Rusije i stalnim sukobom, politička moć sporta mogla bi se pojaviti u Dohi kasnije ove godine (Lindholm, 2022).

3.4. Prilika da sport bude poveznica u politici – Katar 2022.

Dok se svijet priprema za Svjetsko prvenstvo 2022., nogomet je sada dio katarskog diplomatskog arsenala, budući da Doha zapravo smatra Svjetsko prvenstvo ključnim za svoj legitimitet, brend i napore u izgradnji nacije u regiji Zaljeva (Pelayo & Abbas, 2022).

Nakon povijesne deklaracije Al Ule kojom je blokada okončana u siječnju 2021., mnogi ljubitelji sporta diljem regije vidjeli su sport kao potencijalni faktor ujedinjenja među kulturama koje cijene, iznad svega, jedinstvo, suradnju i društveno tkivo koje nadilazi granice. Svjetsko prvenstvo u nogometu 2022. u Kataru predstavlja jedinstvenu priliku za druge države u Zaljevu

da projiciraju neku moć i dobiju veliki poticaj, i medijacijski i logistički, u svojim nastojanjima da ugoste globalne sportske događaje koji pomažu diversificirati njihova gospodarstva i povećati njihove turističke izgleda (Pelayo & Abbas, 2022).

Osim toga, dok se gospodarstva zaljevskih država oporavljaju od pandemije COVID-19, ovaj veliki globalni događaj jedinstvena je prilika za ove zemlje da ožive duh povelje Zaljevskog vijeća za suradnju (GCC) i prigrlje ga kao Svjetsko prvenstvo za sve Arape. Kao što je FIFA-in predsjednik Gianni Infantino dodao 2021.: 'Nogomet je kroz ovu krizu pokazao da je jedinstvena platforma za suradnju za ljude iz Zaljeva i siguran sam da će igra nastaviti ujedinjavati regiju u bliskoj budućnosti (Pelayo & Abbas, 2022).'

Kako se bliži datum početka Svjetskog nogometnog prvenstva 21. studenoga, ostaje za vidjeti kako bi se jedinstvo GCC-a tijekom velikog globalnog sportskog događaja u regiji pretočilo u poboljšane odnose. Potencijal i očekivanja za jedinstvo i integraciju su visoki, a nogomet koji ne vidi granice mogao bi igrati glavnu ulogu u ponovnom ujedinjenju GCC-a (Pelayo & Abbas, 2022).

Svjetsko prvenstvo 2022. neizbježno će biti izrazito političko. Iako su suspenzija Rusije i izbor zemlje domaćina glavni primjeri globalne politike koja utječe na svijet nogometa, bit će i drugih značajnih primjera politike koja se uvlači u Svjetsko prvenstvo. Jedan od primjera je kada se Sjedinjene Države i Iran sučeljavaju 29. studenog. To će biti prvi put da se ovi suparnici sučeljavaju jedan s drugim na Svjetskom prvenstvu od 1998. godine – utakmice u kojoj je Iran pobijedio Sjedinjene Države (Pelayo & Abbas, 2022).

Nedvojbeno bi moglo biti još više politizacije Svjetskog nogometnog prvenstva kako natjecanje počinje, a ova bi godina mogla biti najpolitičnije svjetsko prvenstvo do sada. Nedavno rusko izbacivanje od strane FIFA-e iz turnira znak je da je nogomet u potpunosti ujedinjen u podršci Ukrajini (Pelayo & Abbas, 2022).

Rusija je uložila goleme količine novca u sportsko natjecanje tijekom Svjetskog prvenstva 2018. i Zimskih olimpijskih igara 2014. u Sočiju kako bi ojačala svoju reputaciju u inozemstvu — uključujući i tijekom aneksije Krima 2014. S ovim nedavnim zabranama Rusiji, jedno je jasno: nogomet je sada politika i svaka vjerodostojna ideja da je sport apolitičan konačno je stavljena na kraj (Pelayo & Abbas, 2022).

FIFA-ina reakcija na rusku invaziju otvara vrata za nova pitanja u budućnosti. Presedan koji postavlja nedvojbeno će biti primjenjiv u drugim situacijama. Na primjer, ako Kina napadne

Tajvan - koji je FIFA priznala kao kineski - hoće li FIFA suspendirati Kinu iz svih natjecanja? Takva se pitanja odnose na bezbroj globalnih sukoba, uključujući Etiopiju i Mianmar. FIFA i drugi sportski odbori morat će ozbiljno definirati etičke standarde za sudjelovanje u budućnosti umjesto da samo reagiraju na trenutne događaje (Pelayo & Abbas, 2022).

4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

Konačan rezultat istraživanja odnosa nogometa, svjetskog prvenstva i politike potpuno je jasan. Politika ima snažan utjecaj na sport, na nogomet, na svjetsko prvenstvo u nogometu i na sami odabir domaćina natjecanja. Kako je velika čast ugostiti svjetsko nogometno prvenstvo, brojne države stječu vanjskopolitičku afirmaciju ugošćivanjem natjecanja. Politički aspekt organizacije svjetskog prvenstva vidljiv je u tri etape i dva *locusa*. Vremenski se može razlikovati utjecaj politike i sporta prije, za vrijeme i nakon prvenstva, a po mjestu mogu se razlikovati vanjskopolitički aspekti i unutar politički aspekti. Tako su, kako je već spomenuto, prije prvenstva u Brazilu Brazilci bili vrlo nezadovoljni natjecanjem, a nakon prvenstva postojeća vlast ponovno je osvojila izbore. S druge strane, gospodarstvo Južne Koreje bilo je u usponu dvadesetak godina prije svjetskog prvenstva 2002., no čini se kako je tek nakon svjetskog prvenstva Južna Koreja uspjela svoje proizvode plasirati na brojna svjetska tržišta. Osim navedenih, spomenuti su i postoje brojni drugi primjeri koji pokazuju kako sport utječe na politiku i politika na sport te se može reći da ta problematika uopće nije relevantna za raspravu. Rasprava se javlja oko jednog drugog problema. Postavlja se pitanje nužnosti povezanosti sporta i politike.

Podu li se od pretpostavke da su sport i politika dva fenomena, nastala neovisno jedan od drugoga, mora se zaključiti kako bilo koja interferencija tih dvaju fenomena šteti autentičnosti obaju. Kako je politika puno opsežnija nego sport u smislu utjecaja na društvo, čini se kako uplitanjem politike u sport, sport gubi na svom značaju. Drugi argument za stav da treba odvojiti svijet sporta od svijeta politike leži u činjenici da politika može utjecati na sportske rezultate na način da veća politička moć znači i bolji sportski rezultat. Tako siromašnije zemlje, iako njihovi reprezentativci imaju više želje i talenta, zbog neodgovarajućih uvjeta nikada ne uspijevaju postići rezultate kao reprezentativci bogatijih zemalja. Još gora se situacija može dogoditi kada se radi o izravnoj diskriminaciji.

S druge strane, postoje i argumenti koji se mogu legitimno postaviti kao opravdanje za tezu da sport i politika trebaju biti povezani. Svojim utjecajem internacionalna natjecanja poput svjetskog nogometnog prvenstva mogu uvelike služiti povezivanju različitih kultura i nacionalnosti. Tako je već spomenuta prilika povezivanja i otvaranja svijetu zaljevskih zemalja na svjetskom prvenstvu u Kataru. Nadalje, sport može pomoći nekoj državi u gospodarskom, turističkom i vanjskopolitičkom smislu. Treba spomenuti i da je svijet sporta, profesionalnog i amaterskog vrlo pozitivan i da je pozitivno nastojanje brojnih država da potiču svoje stanovnike

da se bave bilo kojom vrstom sporta. Vrijedi spomenuti i nastojanja FIFA-e da svojim utjecajem pokuša dovesti mir u neke dijelove svijeta poput Rusije i Ukrajine. Ipak, tu valja spomenuti kontradiktornost na koju svi zatvaraju oči: 2014. Rusija je anektirala Krim, dio Ukrajine, a 2018. bila je domaćin svjetskom prvenstvu. 2022. Rusija pokušava anektirati još dvije ukrajinske pokrajine i zbog toga je izbačena s prvenstva. Kako je već istaknuto, važno je da FIFA nađe kriterij po kojemu će odrediti mjeru svojeg uplitanja u sport. Uz to, spomenuti primjer vrlo dobro ocrtava i koliko utjecaj medija ima na javno mnijenje. 2014. aneksija Krima nije izazvala buru u javnosti, no 2022. cijeli je svijet na nogama. To vrlo dobro pokazuje da se malo tko bori za mir u Ukrajini, nego se bori za vlastite interese u ratu Ukrajine i Rusije.

Naposlijetku, mora se zaključiti da bi idealno bilo kad bi sport bio lišen svih onih negativnih i nepravednih političkih aktivnosti, a kad bi se koristile sve one pozitivne prilike da sport zaista bude mjesto natjecanja, poticanja i povezivanja. Nažalost, u realnosti nije tako i sport je često poligon za iskazivanje političke moći.

Bibliografija

- Beek, M., Ernest, M., & Verschueren, J. (2018). Global football Defining the rules of the changing game. U M. Beek, M. Ernest, & J. Verschueren, *Handbook of Football Business and Management* (str. 15-28). Oxford: Routledge.
- Billingham, N. (2022). *Four Four Two*. Preuzeto 6. Srpanj 2022. iz USA vs Iran at France '98: the most politically charged game in World Cup history: <https://www.fourfourtwo.com/features/usa-vs-iran-france-98-most-politically-charged-game-world-cup-history>
- Brennan, F., & Bonn, K. (2022). *The Sporting News*. Preuzeto 24. Svibanj 2022. iz Russia out of World Cup 2022: Poland advanced, Ukraine can still qualify after match postponed: <https://www.sportingnews.com/us/soccer/news/russia-out-world-cup-2022-poland-advanced-ukraine-postponed-qualify/oxyxia6hvfqgo5ljgj60wfnla>
- Britannica*. (2021). Preuzeto 6. Srpanj 2022. iz Soccer War: <https://www.britannica.com/topic/Soccer-War>
- Burch, M., Angelescu, S., & Lakatos, P. (2020). Visual Analysis of FIFA World Cup Data. *2020 24th International Conference Information Visualisation, IV(1)*, str. 114-119.
- Cernel, S. (2018). *Investor Management Services*. Preuzeto 15. Svibanj 2022. iz The World Cup Effect: Requirements and Costs of Infrastructure: <https://resources.investormanagementservices.com/the-world-cup-effect/>
- Dichter, H. (2021). *Sport and Politics*. London: Routledge.
- Dunmore, T. (2015). *Encyclopedia of the FIFA World Cup*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Dunn, C. (2022). *The Sporting News*. Preuzeto 20. Svibanj 2022- iz Can Russia qualify for World Cup 2022 in Qatar? Status with FIFA, UEFA after invasion of Ukraine: <https://www.sportingnews.com/us/soccer/news/can-russia-qualify-world-cup-2022/sx9i3xp969i6phnp3uq1pzme>
- EDUS*. (2022.). Preuzeto 10. Travanj 2022. iz Službeni rezultati Popisa stanovništva '21.: <https://www.edusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/49166>
- Encyclopedia Britannica*. (2022). Preuzeto 10. Travanj 2022. iz World Cup: <https://www.britannica.com/sports/World-Cup-football>
- Fansler, K. (2022). *World Soccer Talk*. Preuzeto 10. Travanj 2022. iz How many people watch the World Cup?: <https://worldsoccertalk.com/2022/05/04/how-many-people-watch-the-world-cup/#:~:text=Billions%20of%20people%20watch%20the,around%20517%20million%20concurrent%20viewers.>

- FIFA. (2013). Preuzeto 10. Svibanj 2022. iz Fifa World Cup Trophy: <https://web.archive.org/web/20130329051244/http://www.fifa.com/classicfootball/history/fifa-world-cup/trophy.html>
- FIFA. (2015). *FIFA Financial Report 2014: Frequently Asked Questions*. FIFA.com.
- FIFA. (2022). Preuzeto 15. Svibanj 2022. iz FIFA World Cup Host Countries 2022: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/fifa-world-cup-host-countries>
- Ganji, S. (2018). Leveraging the World Cup: Mega Sporting Events, Human Rights Risk, and Worker Welfare Reform in Qatar. *Journal of Migration and Human Society*, IV(4), str. 221-259.
- Harvard International Review*. (2022). Preuzeto 6. Srpanj 2022. iz From Defending Islands to Defending the Soccer Pitch: History of the 1986 England-Argentina World Cup: <https://hir.harvard.edu/from-defending-islands-to-defending-the-soccer-pitch-history-of-the-1986-england-argentina-world-cup/>
- Hassan, D. (2018). Sport and politics in a complex age. *Sport in Society*, V(21), str. 735-744.
- Holger, P. (2008). FIFA World Cup 2006 and its legacy on tourism. U P. Holger, *Trends and Issues in Global Tourism 2007* (str. 83-102). Berlin: Springer.
- HZZO. (2022). *Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje*. Preuzeto 10.. Travanj 2022. iz Opis zdravstvenog sustava: <https://hzzo.hr/pravni-akti/opis-zdravstvenog-sustava>
- Kelam, I., & Nedić, T. (2020). Violence as a Biotechnical Issue in Sport. *Pannoniana*, I(4), str. 205-229.
- Lindholm, J. (2022). How Russia's invasion of Ukraine shook sports' foundation. *The International Sports Law Journal*(22), str. 1-4.
- Martin, S. (2018). *The Guardian*. Preuzeto 6. Srpanj 2022. iz World Cup stunning moments: Mussolini's blackshirts' 1938 win: <https://www.theguardian.com/football/blog/2014/apr/01/world-cup-moments-1938-italy-benito-mussolini>
- Murphy, R. (2021). *GOAL*. Preuzeto 5. Srpanj 2022. iz How much money does EA Sports make from FIFA & Ultimate Team?: <https://www.goal.com/en/news/how-much-money-does-ea-sports-make-from-fifa-ultimate-team/r1tbutqcbjhx19gkz54rtrp68>
- Panja, T., & Draper, K. (2021). *The New York Times*. Preuzeto 6. Srpanj 2022. iz U.S. Says FIFA Officials Were Bribed to Award World Cups to Russia and Qatar: <https://www.nytimes.com/2020/04/06/sports/soccer/qatar-and-russia-bribery-world-cup-fifa.html>
- Pavić-Rogošić, L. (2011.). *Ruralni razvoj u Hrvatskoj*. Zagreb.
- Pelayo, J., & Abbas, H. (2022). *Atlantic Council*. Preuzeto 27. Svibanj 2022. iz Can soccer plead ignorance? A World Cup of politics is brewing for Qatar 2022.: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/can-soccer-plead-ignorance-a-world-cup-of-politics-is-brewing-for-qatar-2022/>

Phillips, M., & Osmond, G. (2018). Marching for Assimilation: Indigenous Identity, Sport, and Politics. *Australian Journal of Politics and History*, IV(64), str. 544-560.

Reuters. (2022). Preuzeto 5. Srpanj 2022. iz Record audience watched 'best World Cup ever' - FIFA: <https://www.reuters.com/article/uk-soccer-worldcup-viewers-idUKKCN1OK19B>

Thacker, G. (2018). *These Football Teams*. Preuzeto 6. Srpanj 2022. iz THE MOST POLITICALLY-CHARGED MATCH IN HISTORY: WHEN EAST GERMANY MET WEST IN 1974: <https://thesefootballtimes.co/2018/09/21/the-most-politically-charged-match-in-history-when-east-germany-met-west-in-1974/>